

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

КАТЕДРА МОДА

**АРХИТЕКТУРНИ ПРИНЦИПИ В КОНЦЕПТУАЛНИЯ МОДЕН ДИЗАЙН И
ДРЕХАТА КАТО ХУДОЖЕСТВЕН ОБЕКТ ОТ КРАЯ НА XX И НАЧАЛОТО НА
XXI ВЕК**

АВТОРЕФЕРАТ

ВЪРХУ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

НА ИНА ЙОРДАНОВА ТРИФОНОВА

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА НАУЧНА И ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН ДОКТОР

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ:

ПРОФ. Д-Р АРХ. МИЛЕНА НИКОЛОВА

Научно жури:

проф. д-р арх. Милена Николова

проф. д. н. Любомир Стойков

проф. д-р Борис Сергинов

проф. Румен Райчев

доц. д. изк. Незабравка Иванова

СОФИЯ 2017

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

1. АКТУАЛНОСТ НА ПРОБЛЕМА.

Модният дизайн би могъл да се разгледа като изкуство от нов тип, поради многообразната си природа и богато изходно поле на информация, което в течение на творческия процес влиза в концептуалната и материална част на една модна колекция. В съвременната мода съществува онова директно смесване на концепции от много видове изкуства по един нарочен, обработен и синтетичен начин. Тогава, когато съжителстват в един цялостен моден продукт принципи от архитектурата, визуални образи и средства на графичния дизайн и дигиталното проектиране, практики от съвременното изкуство и експерименталните технологии и материали, се формира нов тип естетика на синтеза.

Достатъчно е да обърнем поглед към последната декада на двадесети век и първото десетилетие на двадесет и първи, за да видим всички тези живи принципи на художествения синтез в работата на концептуалните дизайнери. Рециклиране на идеи на бързи обороти, просмукването на различни практики от съвременното изкуство и други дисциплини като архитектурата в модата са особено характерни за периода края на двадесети и началото на двадесет и първи век. Достатъчно основание за изследване дава и фактът, че появата на деконструктивизма като философска концептуална структура намира почти по едно и също време израз и в архитектурата и в модата и би могъл да служи като отправна точка за анализи на взаимодействие между двете дисциплини. Обобщаването, синтезирането, извеждането до знак и символ са крайните резултати от работата на концептуалистите в модата. Ето защо е наложително да се проведе изследване, което да изясни природата на концептуалната мода, вече константното ѝ влияние от архитектурата и архитектурното проектиране и новия чисто художествен статут на дрехата и концептуализирането ѝ като художествен обект. Да се установи характера на архитектурните принципи и средства на композицията, взаимствани от архитектурата, които толкова устойчиво се прилагат в модната композиция и проектиране последните няколко десетилетия както от отделни фракции на концептуалисти и авангардно ориентирани дизайнери, така и от гигантските модни брандове в масовото производство.

2. ЦЕЛ НА ДИСЕРТАЦИЯТА.

Няма как да се пренебрегне желанието за изграждане на микропространството на дрехата от модните дизайнери като контрапункт или продължение на макросредата в

метрополиса. Това са отношения, които съотнасят и дават определение на човека като единица в пространството. Тази изконна връзка между модния дизайн и архитектурната среда е особено актуална за съвременния човек, пред който няма бариери и който живее в действителността на „глобалното село“.

Основна цел на дисертацията ще бъде изследването на композиционните и концептуални практики, които са в единство между модата и архитектурата, взаимното влияние и обогатяване на двете дисциплини в периода края на XX-ти и началото на XXI век. Онези архитектурни принципи, които биха могли отчетливо да се забележат като конструктивни решения в модния дизайн, както и чисто композиционни средства, извлечени съзнателно, но дори и по интуитивен път от архитектурата, които биха могли да определят природата на новото понятие „архитектурна мода“, характера на даден моден обект като архитектурен, както и да се проследи като резултат концептуализирането на дрехата като художествен обект и да съотнесе изкуството мода към определението изкуство от нов тип.

3. ЗАДАЧИ, КОИТО ЩЕ СЕ РЕШАТ ВЪВ ВРЪЗКА С ОСНОВНИТЕ ЦЕЛИ.

- търсене на връзки, обусловени от предхождащи исторически факти с по-ранни прояви на архитекти, архитектурни групи и модни дизайнери, които с работата си демонстрират взаимни влияния между дисциплините архитектура и мода от 60-те години на XX век;

- анализ на философската концептуална структура на деконструктивизма и специфичната му изява в модния дизайн и архитектурата;

- характеристика на факторите, влияещи на композиционното формоизграждане и философия на формообразуването в архитектурата и модата;

- дефиниране на архитектурните принципи, използвани в модната композиция, които дават архитектурен характер на модния обект;

- формулиране на естетическите явления, навлезли от културния масив на концептуалното изкуство в модата, спомагащи за процеса на концептуализиране на дрехата като художествен обект;

- установяване на специфичните характеристики или белези на архитектурната мода като носител на новите технологии и иновации от бъдещето, колаборация и интердисциплинарен подход в модния дизайн през XXI век;

4. ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

- изследване и намиране на единни за архитектурата и модата принципи, приложени в композицията, конструкцията и концепцията на модните обекти

- проследяване и формулиране на процеса на концептуализиране на дрехата като художествен обект в указания период

5. ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

- архитектурни и модни обекти, конкретни колекции от обекти на архитектурната мода

6. ОБХВАТ НА ТЕМАТА.

- времеви период – края на XX и началото на XXI век

Темата обхваща формулирането на теза по предисторията и корените на архитектурната мода и разглежда като отправна точка философската концептуална структура на деконструктивизма на Дерида. Разгледано е деконструктивисткото течение в архитектурата и модата с иконични архитектурни обекти и модни колекции на деконструктивистите от японската и белгийската школи.

Друго изследване, обхванато от темата на дисертационния труд е процесът на концептуализиране на дрехата като художествен обект, търсени са паралели между концептуалното изкуство и архитектурната мода като за целта е разгледан аспекта на модата като изкуство, подкрепен с много примери за изложби, колаборации между модни брандове и художници, както и в частност концептуалистите в архитектурната мода.

В обхвата на дисертационния труд се включва и формулирането на природата на архитектурната мода, изготвянето на своеобразна система за откриване на архитектурната дреха, базирана на средствата на композицията и определяне на архитектурните принципи, които устойчиво се прилагат в проектирането в модния дизайн чрез съпоставка на архитектурни и модни обекти.

Важен аспект от обхвата на темата е изследването на интердисциплинарната и високотехнологична страна на архитектурната мода, както и способността ѝ да функционира като технологизирана среда за тялото в четвърта глава.

7. МЕТОДИ НА ИЗСЛЕДВАНЕ.

Дисертационният труд борави и се основава на методите – *анализ и синтез, сравнителния анализ, както и системно-структурния подход* с цел да се сравняват, съпоставят и намерят паралели между архитектурни и модни обекти, както и да се извлекат специфичните характеристики на модата като *синтетично изкуство и изкуство от нов тип*, в частност на *архитектурната мода* и да се проследи и обоснове характерното за периода концептуализиране на дрехата като художествен обект.

8. НАУЧНАТА НОВОСТ се изразява в:

- формулиране на синтетичния характер, формообразуващите принципи и практики и интердисциплинарната природа на вече устойчиво проявяващата се „архитектурна мода“ в периода края на ХХ и началото на ХХІ век

- научна новост е разглеждането на процеса на концептуализиране на дрехата като художествен обект в указания период чрез обективен анализ на белезите на концептуалния художествен обект и модния обект на архитектурната мода, чрез анализ на модата като изкуство, модата като изложба и примери на модни дизайнери-концептуалисти, които внасят концепции от архитектурата и съвременното изкуство в своите модни обекти, изложби и пърформанси

- научна новост е формулирането на система за откриване на архитектурната мода, базирана на средствата за композиция и композиционни похвати, взимствани от архитектурата. Архитектурните принципи, които се установи, че устойчиво се прилагат в модния дизайн са:

-прилагането на геометрични композиции за изграждане на обемно-пространствена структура,

-техниката на отнемане на повърхности от обема и перфорацията, огъването на повърхности и лентовидни елементи,

- използване на сложни многоелементни конструкции,

-използване на бионични форми чрез стилизация

9. ПРАКТИЧЕСКИ ПРИНОС е:

- разработването на теоретично-научното формулиране на системата за откриване на архитектурната дреха, което веднага би могло да влезе като практически задачи и експерименти в обучението на студентите по моден дизайн

10. ОБЕМ И СТРУКТУРА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е с общ обем 297 страници и съдържа: увод, изложение в четири глави, заключение и приноси (развити в 192 страници), използвана литература от 167 източника, приложение 1 (интервю с турския дизайнер Емре Тамер), теоретично приложение 2 (система от белези и специфични характеристики за определяне на архитектурната мода) и обособена илюстративна част от 569 изображения.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

ПЪРВА ГЛАВА „КОРЕНИ И ПРЕДИСТОРИЯ НА АРХИТЕКТУРНАТА МОДА“

В тази глава на дисертационния труд са набелязани историческата обстановка и фактологически явления, които предшестват и едновременно с това способстват за

формирането на архитектурното мислене в проектирането на модния дизайн, както като формообразуване и конструктивно решение, така и като концепция, философия, език, символи и естетика, зад чиято инспирация стои архитектурата.

Формулирана е тезата, че за първи път е търсена архитектурата на тялото, футуристичната визия и иновативни подходи в конструкцията и високотехнологичните материали именно в стила „space age” през 60-те години на XX век. Отбелязано е, че връзката между архитектура и мода винаги е съществувала в историческия ход на човечеството - още от зората на архитектурните стилове и художествените препратки в изкуството, архитектурните форми, силуети и орнаменти са намирали израз в историческия костюм на съвременето.

Изказана е тезата, че е необходимо да се проследят накратко някои от основните предпоставки или т.н. предистория на архитектурната мода. Това, което я превръща в своеобразно явление в разглеждания период и налага нейното научно обосноваване и същевременно я отличава от предишното ѝ плавно развитие и движение в границите на конвенционалното са иновацията, новите технологии, новите концепции и практики, които свободно преминават границите на различните изкуства и синтезират препратки и теми, които вълнуват философи, архитекти, модни дизайнери и визуални артисти.

Наченки на всички тези качества на модната дреха за първи път се появяват през 60-те години на XX – ти век с изкристализирането на стила „space age”, като възможност да се открене вратата на модата от бъдещето.

Синтезирано е изследвана работата на Андре Куреж, заедно с всички характерни особености на космическата визия тогава. А именно структурирането на формата чрез архитектурата на тялото, геометричното пропорциониране, новите силуети и конструкции, както и потенциала на модата инженерно да проектира и да търси нови изразни средства като експериментира с нови материали. Отбелязана е склонността на модата да произведе нови форми, продиктувани от новите технологии, което напълно противоречи на конвенционалното мислене за еволюционното развитие на модата да рециклира стари исторически стилове и да се развива спираловидно. Техническото мислене и колаборация между различни специалисти, интердисциплинарния подход и паралелните практики от архитектурата и съвременното изкуство дават нов поглед и предизвикват нови асоциации с един друг вид високо технологична мода от бъдещето.

Част от първа глава е и изказаната теза за способността на модата да формира среда и новата идея за микропространство, проследена в иновативната за 60 – те години на XX век работа на архитектурната група Архиграф, която първа тества границите на

мода и архитектура, създавайки минимална построена среда около човешката фигура. Направен е паралел между тях и дизайнера Косуке Тсумура и неговата марка „Final home”, която се появява на пазара през 90 –те години на XX век.

Разгледани са линията продукти на CP Company – „Transformables”, които първи си поставят за цел да екипират по своеобразен начин динамичния, образован човек на метрополиса с комфорта на ежедневното облекло и ефикасността на мулти-целенасочеността и високо-технологичния дизайн.

Важен компонент от тази част на първа глава, посветена на способността на модата да формира среда е анализът на обектите на дизайнерката Йоли Тенг. Чрез нейния концептуален досег и изследване на човешката форма, Йоли генерира нова посока в дизайна на облекло и пространство, тялото и неговата антропометрия. Разгледана е нейната философия за дрехата като компонент на по-голяма пространствена система, чрез която тя съзнателно опровергава абстракциите да се създават просто структури и пространства за употреба на тялото само по себе си.

Трета част на първа глава е посветена на **деконструктивизма като проводник на архитектурната мода**. Разгледан е като възможен стилистичен паралел между архитектура и мода и едновременно с това последното стилистично направление с ясни очертания на концепция и похвати, пресечна точка между двете дисциплини. Сериозно внимание е обърнато на деконструкцията на Дерида, проследено в анализите на текстове на Дерида от Марк Уигли, който е един от сподвижниците и организаторите на голямата изложба „Деконструктивна архитектура“ в музея за модерно изкуство в Ню Йорк.

В края на първа глава са поместени и анализите на деконструктивизма в архитектурата и модата, като са разгледани иконични и за двете направления автори. Направен е изкуствоведски анализ на култови архитектурни обекти на архитекти-деконструктивисти от 80-те заедно с тяхната философия и идеи, които пряко кореспондират с философията на Дерида. Като самостоятелна част е обособен деконструктивизма в модата като са проследени историческите факти около своеобразната революция, която предизвикват с идеите си дизайнерите-пионери, Реи Кавакуво и Йожи Яамото, отразена е и приемствеността на суровия японски деконструктивизъм в изкуството на Мартин Маржиела и Ан Демюлеместър.

ВТОРА ГЛАВА. Концептуализиране на дрехата като художествен обект.

Във втора глава най-общо казано са дефинирани концептуализирането на модата, концептуализирането на дрехата като художествен обект и връзките на

съвременната мода с концептуалното изкуство в XXI век. **В първата точка е разгледан художественият обект като част от концептуалното изкуство, историческите факти и личности около формирането на термина,** както и основните белези на концептуалното произведение на изкуството.

Част от анализите са посветени на тезата, че повече от всяка друга форма на съвременното изкуство, концептуалното изкуство е в позицията на местоположение и траектория на артистичната интерпретация на философски идеи. Отбелязан е фактът, че критическите текстове от концептуални художници са част от процеса на концептуализиране и е намерена връзката между текстовете на концептуалистите с тези на философите и теоретиците, под чието влияние се намират, както и ролята на критиците и историците, които също рефлектират върху концептуализма.

Използвана е своеобразната система на Питър Осбърн, според която всяко от трите вида концептуално изкуство търси да отрече или да премахне различен аспект на художественото произведение като **материалната обективност, специфичността на средствата, визуалност и автономност..**

В следващите точки на втора глава, посветени на модата като изкуство в XXI век са отбелязани чисто фактологично няколко тенденции, които устойчиво съществуват и търпят развитие в по-широката от всякога съвременна култура.

- фактът, че някои от най-големите луксозни марки добиха филантропски облик, развиха бизнес отношения с художници, които положиха основи на подкрепа на изкуствата, множество проекти и изложби, независими по своята същност;

- фактът, че други брандове инкорпорираха изящните изкуства директно в своите продукти, поканвайки отделни художници да сътрудничат, като тези партньорства непрестанно акумулират дебати около тезата дали наистина модата е изкуство и доколко тя има място в контекста на изкуството;

- фактът, че „концептът за оригиналност“ на изкуството е основен аргумент, широко възприет и прилаган като съпоставка в контраст с акта на репродукция, свойствен за модата, но едновременно с това е изказана и тезата за липсата на автентичност у сегашната бърза консуматорска култура, което всъщност е важно условие за съществуване, на който и да е продукт на пазара‘

- в полза на общите ценности, които все пак споделят елитарното изкуство и високата мода е изказана тезата, че все пак двете сфери съществуват, просто защото могат, но не и защото обслужват някакви практически цели, те имат **естетическа, репрезентативна роля,** погледнато в общ план;

- отбелязан е фактът, че изкуството е абсорбирано до такава степен от капиталистическият модел, че в момента се радва на статуса на луксозен артикул, който се появява като репродуциран принт върху всякакви потенциални продукти от ежедневието, или с други думи изкуството е популярно, модно, харесвано и консумирано от масите, точно както и модата

- фактът, че същите известни колекционери на елитарно изкуство купуват и са клиенти на скъпата, луксозна съвременна мода, или съществува обща аудитория на тези два толкова различни по презумция пазари

- фактът, че и при изкуството и модата се изисква особен вид подготвен наблюдател, т.е. съвременното изкуство и съвременната мода налагат един нов модел на изключително информиран и образован зрител или консуматор, който е запознат със съвременното изкуство и мода, който успява да разчита **кодовете**, дълбоко залегнали в концепцията на едно произведение на изкуството или колекция от модни обекти.

- отбелязан е и фактът, че в съвременното общество има особен вид глобален глад за „автентичност“, който сътрудничеството между изкуство и мода запълва по уникален начин, осигурявайки определен статус на онези, които консумират и един вид потребяват продуктите на двете сфери;

Посочени са онези примери на дизайнери или модни марки колаборирали се със съвременни художници, както и съвременни художници, работещи с езика и материята на модата. От друга страна са разгледани селектирани примери на концептуални дизайнери, които черпят от практиките на съвременното изкуство, и с концептуално ориентираните си модни обекти, изложби, пърформанси, видеа или кратки филми отдавна градят лицето на концептуализираната мода, която борави с медии на съвременното изкуство и едновременно с това спомага за определянето на модата като изкуство от нов тип, което синтезира в себе си и други изкуства и работи с непознатото, новото и неустановеното. Като последна подточка на втора глава е позициониран анализа на работата на концептуалистите в архитектурната мода, в който са разгледани двама автори – Луси Орта и Хюсеин Чалаян.

Предадени са чрез анализ на селектирани проекти, техните концепции за „подвижна архитектура“, „костюми за оцеляване“, „облекло-убежище“ и схващането за модния обект като обемно-пространствена структура, мини архитектура и продължение на тялото, даже особен вид технологизирана среда.

ТРЕТА ГЛАВА.

Показатели за откриване и определяне на архитектурната дреха, основаващи се на архитектурните средства и принципи, прилагани в модния дизайн.

В трета глава са разгледани средствата на композицията и композиционните принципи в модния дизайн, които са подведени към сравнителен анализ с тези в архитектурата. С цел да се стигне до определяне на всички специфичните характеристики на архитектурната мода, или новото схващане на модния обект като композиция в пространството, която се движи и заема определена форма, която сама по себе си е триизмерен обект или **обемно-пространствена структура** са разгледани и основните **фактори, влияещи на композиционното формоизграждане** в модата и архитектурата. Обособени са в отделна част от главата философията на формоизграждане в модата и архитектурата, като са намерени нужните паралели между двете дисциплини.

Способността на модата да действа като филтър на вкуса и естетическите идеи, да отсява и синтезира най-същественото като приобщава практики, технологии и дизайнерски решения от различни видове изкуства и дисциплини, сфери на човешкия живот, кореспондира с **посланията и естетическо преживяване в архитектурата.**

Именно **посланията** се превръщат в онзи разграничителен фрагмент, който отдавна оповестява и диференцира функционирането на обектите на архитектурната мода като художествено значими, като им придава музейна стойност и тези качествено различни характеристики отдавна се акцентират от начина на презентиране и експониране на модните обекти. Като този феномен се наблюдава изключително отчетливо именно в ерата на XXI век, когато нищо не съществува в чист вид и всяка една сфера на обществения живот е подложена на влиянието на условията на глобалното съществуване, мултикултурализма и свободното преминаване на идеи и концепции от едно изкуство в друго.

Разгледан е като свързващ аспект в съпреживяването и възприемането на съвременната архитектура и архитектурната мода – т.н. **самостойност на формата** като абстрактно-формална информация, която се базира на въздействието на красотата на формата и подсъзнателен стимул и асоциативно поле. **Факт е и способността на архитектурата и модата да интегрират в собственото си „тяло“ различни форми и практики от различни изкуства, които живеят като концептуален синтез в идейно-художествената част заложена във всеки архитектурен или моден обект.**

Като възможен паралел между архитектура и мода са обособени езикът, знаците и символите, като са коментирани определени примери в специализираната литература, посветени именно на знаковата страна на двете дисциплини. Отделено е особено място за анализи на ролята на **баланса, светлината и деформацията** в архитектурата и модата. Накратко е формулирана тезата за **архитектурата и модата, като системно-структурни обекти и йерархични структури в определен контекст, като пространствени системи.**

Особено важна за научните приноси на дисертационния труд е частта от трета глава, която съдържа сравнителен анализ на архитектурни и модни обекти, базиран на архитектурните принципи и постановки в проектирането както и установяването на най-често използваните архитектурни принципи в модния дизайн.

Като обща практика при анализа на обекти в двете дисциплини се установиха най-широко прилаганите похвати за композиционно формообразуване чрез манипулирането на повърхности, изграждането на структурни покрития и мрежи, пластично изграждане чрез нагъване, надипляне, плисирание, перфориране, начупване и огъване на ленти и повърхности, използване на бионични форми.

Чрез сравнителен анализ на модни и архитектурни обекти се установиха следните архитектурни принципи, които устойчиво са навлезли в проектирането в модата:

- Прилагане на геометрични композиции за изграждане на обемно-пространствена структура.
- Техника на отнемане на повърхности от обема и перфорация.
- Огъване на повърхности и лентовидни елементи.
- Използване на сложни многоелементни конструкции.
- Използване на бионични форми чрез стилизация

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА.

АРХИТЕКТУРНАТА МОДА КАТО НОСИТЕЛ НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНОВАЦИИ ОТ БЪДЕЩЕТО. ДИГИТАЛНО ПРОЕКТИРАНЕ, КОЛАБОРАЦИЯ И ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН ПОДХОД В МОДНИЯ ДИЗАЙН ПРЕЗ ХХІ ВЕК

Четвърта глава е посветена на последното десетилетие на ХХІ век, което премина под знака на геометрията, 3D ефектите и дигиталните технологии, които умело се използват в проектирането на модни и текстилни обекти. Всички тези нови качества на дрехата я концептуализираха и изведоха до ново ниво на битие и статус.

Само за няколко десетилетия творческият процес в дизайна и използването на високотехнологични материали водят до компютърна революция, след чиято поява ранните традиционни методи на работа се превръщат в хибрид, дефинирайки нови кодове на практика. Науката, изкуството и обучението по дизайн, заедно с творческите индустрии генерират нови идеи и попадат в течението на постоянната промяна чрез експериментите, визуализациите и новия достъп до информация. Еволюират благодарение на успешното съчетаване на концепции, базирани на компютърни програми.

Направен е кратък анализ на работата на модни дизайнери, които използват дигиталните технологии, за да произведат архитектурен ефект в определена материя, тъкан или дреха. Разгледани са новите технологии, като изразно средство на концептуалната архитектурна мода, като чрез анализ на селектирани колекции, проектирани чрез високотехнологични методи се акцентира върху интердисциплинарния характер на архитектурната мода и аспекта ѝ на технологизирана, построена среда.

III. Заключение.

В настоящия труд формулирането и изследването на голямата тема за появата, развитието и устойчивото прилагане на архитектурните принципи в концептуалната мода, както и рефлексията на концептуализиране на модния обект доведоха до установяване и диагностициране първо на историческите предпоставки за този нов тип архитектурно мислене в модата, а именно новата концепция за микропространство, залегнала в работата на определени архитектурни групи и отделни модни дизайнери. Като обобщение на изследването за намиране на т.н. предистория и корени на феномена „архитектурна мода“ послужи намирането на обща убеждаваща точка – философската концептуална структура на деконструктивизма, проследен чисто фактологично като развитие и концепции в дисциплините архитектура и мода, в лицето на исторически най-изявените автори от двете сфери.

Като следваща теза, която беше подложена на анализ се оформя търсенето на общи постановки между концептуалната мода и концептуалното изкуство, концептуализирането на модния обект и добиването на музейна стойност на дрехата, благодарение на взаимстваните практики от съвременното изкуство от страна на концептуалистите в модата. Бяха разгледани онези новоформиращи се аспекти на модата, които я характеризират като синтетично изкуство и изкуство от нов тип, което съдържа в себе си практики и белези на различни видове изкуства. В частност беше

разгледана концептуалната работа на дизайнери, които черпят вдъхновение от архитектурата и споделят общата идея за дрехата като пространствена структура, която има артистичен статут и чисто художествени качества, концептуалното послание, което носи и новия визуален език, който говори за интердисциплинарната природа на архитектурната мода.

Въз основа на формулирането на основните средства и принципи в композицията в модния дизайн бяха установени общите фактори, влияещи на композиционното формоизграждане в архитектурата и модата, а именно концепцията за модния обект като обемно-пространствена структура. Схематично и синтезирано бяха разгледани много важни аспекти на архитектурата и модата, които ги определят като системно-структурни обекти и йерархични структури в определен контекст. Като за тази цел се анализира философията на формоизграждане в модата и архитектурата и факторите – естетика, послания, самостоятелност на формата, визуален език, знаковите и символни кодове, които присъстват в двете сфери.

Чрез сравнителен анализ на обекти от архитектурата и архитектурната мода се установиха общите архитектурни принципи, а именно *прилагане на геометрични композиции за изграждане на обемно-пространствена структура, техника на отнемане на повърхности от обема и перфорация, огъване на повърхности и лентовидни елементи, използване на сложни многоелементни конструкции, използване на бионични форми чрез стилизация.*

Беше определен интердисциплинарния характер на архитектурната мода, благодарение на успешното сътрудничество на различни специалисти в изграждането на определен моден обект или колекции от модни обекти, които споделят разбирането за модата като построена технологизирана среда и пространствена структура. Беше проследено накратко развитието на дигиталните технологии, което способства за тотално новите методи на проектиране в модата, които са близки до архитектурното проектиране, а именно 3D принтирането, лазерното рязане и перфорация, компютърно генерираното разкрояване и нагъване, компютърно проектираните модулни системи и използването на високо технологични материали.

IV. Научни приноси.

- за първи път са формулирани синтетичния характер, формообразуващите принципи и практики и интердисциплинарната природа на вече устойчиво проявяващата се „архитектурна мода“ в периода края на XX и началото на XXI век

- научна новост е разглеждането на процеса на концептуализиране на дрехата като художествен обект в указания период чрез обективен анализ на бележите на концептуалния художествен обект и модния обект на архитектурната мода и анализ на модата като изкуство, модата като изложба, примери на модни дизайнери-концептуалисти, които внасят концепции от архитектурата и съвременното изкуство в своите модни обекти, инсталации и пърформанси

- изясняване и анализ на проблемите за изява на дрехата като подслон, микро среда, носим дом, създаване илюзия за вътрешно и външно пространство чрез дизайн, създаване на трансформиращи се дрехи на принципа на флексибилността на пространството, изяснено е използването на материали и елементи, характерни за архитектурния обект, които влизат в проектирането на модния дизайн

- като научен принос на дисертацията е формулирането на принципи и белези за откриване на архитектурната дреха, базирани на средствата за композиция и композиционни похвати, взаимствани от архитектурата. Чрез анализ и съпоставка на архитектурни и модни обекти се установиха като най-отчетливо и устойчиво използвани архитектурни принципи: прилагането на геометрични композиции за изграждане на обемно-пространствена структура, техниката на отнемане на части от обема и перфорацията, огъването на повърхности и лентовидни елементи, използване на сложни многоелементни конструкции, използване на бионични форми чрез стилизация.

V. Научно-приложни приноси.

Чрез изработената система за откриване и определяне на архитектурната мода, би могло да се прилагат в обучението на студенти по мода устойчиво всички ясно формулирани архитектурни принципи за определяне на архитектурната дреха и под формата на конструктивни задачи в магистърски курс и като запознаване с теоретичната постановка на разгледаните автори и концепции на архитектурната мода по предмета моден проект. Трудът би могъл да послужи и за експериментални задачи на студентите по моден дизайн в посока концептуален моден обект и изграждането на моден обект в смисъла на технологизирана минимална среда на тялото, или чрез експеримент с алтернативни високо технологични материали.

VI. Приложни приноси.

На базата на предмета на изследване на труда - архитектурните принципи на концептуалната мода и концептуализирането на дрехата като художествен обект, включително всички понятия и определения за архитектурната мода, нейната

предистория, корени и развитие, анализ и паралели на обекти от модния дизайн и архитектурата биха могли да послужат за създаването на серия от лекции, посветени на архитектурната мода, които могат да влязат като теоретична подготовка по предмета модата на XX век, както и модата от първата декада на XXI век.

VII. Открити въпроси за перспективни изследвания.

- разширяване на обхвата

Тъй като важен акцент в изследването на архитектурната мода е концептуализирането на дрехата в художествен обект, но в труда изследването все пак е концентрирано около авторите на архитектурната мода, би могло да се разшири до по-машабно и генерално изследване на концептуалистите в модата изобщо и да се разгледат всички аспекти на модата като синтетично изкуство и изкуство от нов тип, интердисциплинарния и мултикултурен концептуален масив на съвременната концептуална мода в по-късните години на XXI век.

- изследване на архитектурните принципи на проектиране в модния дизайн и в производството на облекло, на ниво конфекция, тъй като тези визуализации влизат като конструктивно решение в по-елементарен вид и в големите производствени фирми;

- изследване на технологичния аспект на архитектурната мода и нейното перспективно развитие като продукт на интердисциплинарен подход и колабориране между различни специалисти ;

VIII. Публикации по дисертационния труд.

1. Трифонова, И. *Принципи на деконструктивизма в архитектурата и модата*, “Проблеми на приложните и изящните изкуства V” – докторантска конференция, сборник доклади 2012, НХА, 2013, с.234-241, ISBN – 1313-6593

2. Трифонова, И. *Способността на модата да формира среда и новата концепция за микропространство*, Теоретични проблеми и перспективи в развитието на съвременния дизайн и декоративно-приложните изкуства II, сборник материали от докторантската конференция 2012 в НХА, София, 2013, с. 186-190, ISBN: 978-954-2988-10-6

3. Трифонова, И. *Система за откриване на архитектурната дреха, базирана на средствата на композицията*, доклад изнесен на 12 декември, 2013 на докторантската конференция на ФИИ, НХА

4. Трифонова, И. *Дигиталните технологии в проектирането на архитектурната мода*, Сборник „Общотекстилна конференция 2014”, ISBN: 978 -954 - 91951-2-5, Книжка II, стр. 415 -427

5. Trifonova, I. (2014). *Architectural Fashion as a Herald of New Technologies and Innovations of The Future. Geometry, Collaboration and Interdisciplinary Approach in Fashion Design in the XXI Century*. ARTTE Applied Researches in Technics, Technologies and Education, Vol. 2, No. 3, pp. 210-223, ISSN 1314-8788 (print), ISSN 1314-8796 (online), <https://sites.google.com/a/trakia-uni.bg/artte/articles/artte-vol-2-no-3>